end of next year. Some members pointed out that the amount allotted in the Budget from the land revenue assignment is not sufficient. I may assure the House that every possible action would be taken from the land revenue assignment.....

Sri M. LINGANNA (Nanjangud).—May I know how it is 7 lakhs when it is purely a fund operated by Local Bodies?

Sri T. CHANNIAH.—According to the Village Panchayets and District Boards Act, 25 per cent of the land revenue will go to the Village Panchayets and District Boards and the amount thus due is about 28 lakhs. Out of the amount, 7 lakhs of rupees have been assigned for water supply.

Then, with regard to the point raised by Sri B. Rachiah, the Chief Minister has mentioned two or three days back that for the amelioration of the Depressed Classes, a sum of 32 lakhs have been spent and the important measures undertaken are the construction of nearly 30,000 houses and the grant of one lakh of acres of land. For scholarships and formation of A. K. colonies and such other amenities the total amount spent is nearly 32 lakhs and odd.

12 NOON.

Government have taken action to see that the amounts unspent out of the grants allotted for the uplift of Harijans does not lapse at the end of the year. It will be funded. Any suggestions by Hon'ble Members for improving the condition of Harijans will be considered.

Regarding civil disabilities, orders have been passed in regard to the removal of disabilities. Government have been implementing the provisions of the Civil Disabilities Removal Act. Instructions have been issued to Deputy Commissioners to see that the provisions of the Act are implemented.

Mr. SPEAKER.—The question is:

"That a sum not exceeding Rs. 49,15,000 be granted to the Government to defray the charges which will come in course of payment during the year ending 31st day of March 1955, in respect of 'Rural Development'."

The motion was adopted.

DEMAND No. 24.—VETERINARY.

51. Veterinary Charges.

Mr. SPEAKER.—Motion moved:

"That a sum not exceeding Rs. 29,11,000 be granted to the Government to defray the charges which will come in course of payment during the year ending 31st day of March 1955, in respect of 'Veterinary Charges'."

ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಹುಚ್ಚಮಾಸ್ತಿಗೌಡ (ಹುಲಿಯೂರು ದುರ್ಗ).—ಸ್ವಾಮಿ, ವೆಟರಿನರಿ ಇಲಾಖೆಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ನಾನು ಸಭೆಯ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರಬೇಕಾದ ಆವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ. ವ್ಯವಸಾಯವೇ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಾಗಿರುವ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಈ ಇಲಾಖೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ ಎಷ್ಟು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರತಕ್ಕ ವಿಚಾರ. ಈ ಇಲಾಖೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ವಿಧವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಒಂದೆರಡು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ತಳಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯ, ಉತ್ತಮವಾದ ಮೇವು. ಪಶುವೈದ್ಯ ಮತ್ತು ರಿನರ್ಟ್ ಎಂಬುದಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ವಿಧವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು.

ಪಶುವೈದ್ಯಸಹಾಯದ ಬಗ್ಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ನಮಗೆ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ದನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ, 28 ಸಾವಿರ ದನಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಪಶುವೈದ್ಯಶಾಲೆ ಇದೆ. ಇದನ್ನು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕೆಂದು, 25 ಸಾವಿರ ದನಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಪಶುವೈದ್ಯಶಾಲೆ ಇರುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸರ್ಕಾರದ ಗಮನದಲ್ಲಿದೆ, ಅದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಸಹ ನನಗಿದೆ.

ಇನ್ನು ಉತ್ತಮವಾದ ಮೇವಿನ ಬಗ್ಗೆ ಆವಶ್ಯಕತೆ ಬಹಳವಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈಗಿರತಕ್ಕ ಗೋಮಾಳ ಎಷ್ಟು ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಅಂಶವು ಗ್ರಾಮಾಂತರಗಳಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಗೊತ್ತು. ಗೋಮಾಳ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ರೈತರಿಗೂ ಅವರ ದನಕರು ಎಮ್ಮೆಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವಷ್ಟು ಮೇವನ್ನು ಅವರೇ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಸರ್ಕಾರದವರು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಡುವುದು ಸೂಕ್ತವೆಂದು ನನ್ನ ಸಲಹೆ. ದೇಶದಲ್ಲಿ ದನಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಮೇವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇತರ ಯಾವ ಕೆಲಸವಾಗಲಿ—ತಳಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯವಾಗಲಿ ಅಥವಾ ರಿನರ್ಟ್ ಕೆಲಸವಾಗಲಿ—ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ರೈತರಿಗೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿದಿರುವ ಅಂಶವೇ ಆಗಿದೆ. ಸರ್ಕಾರದವರು ಈ ರೈತಾಪಿ ಜನರಿಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಮೇವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉತ್ತಮವಾದ ಹುಲ್ಲು, ಬೀಜ, ಗೊಬ್ಬರ ಬೇಕಾದ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕು.

(ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಹುಚ್ಚಮಾಸ್ತಿಗೌಡ.)

ಇನ್ನು ತಳಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಕಾರ್ಯ ರೈತರ ಕೈಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಗದೇ ಇರತಕ್ಕ ಕೆಲಸ. ಆತನಿಗೆ ಎಷ್ಟೇ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಟ್ಟರೂ, ಎಷ್ಟೇ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಇದ್ದರೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಜೀಜದ ಹೋರಿಗಳು ಅವನಿಗೆ ದೊರಕುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವಹಾಗೆ ಅಜ್ಜಂಪುರದಲ್ಲಿ ಅಮೃತಮಹಲ್ Pedigree Bulls ಸಾಕುತ್ತಿರುವುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರುವ ವಿಚಾರ. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ತಳಿಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ತಕ್ಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕಾದುದು ಅಗತ್ಯ. ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ದನಗಳಲ್ಲಿ ಅಮೃತಮಹಲ್, ಹಳ್ಳಿಕಾರ್, ಸಿಂಧಿ ಮತ್ತು ಬೆರಕೆ ದನಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಈ ತಳಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು. ಹಳ್ಳಿಕಾರ್ ದನಗಳು ಕೋಲಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ತುಮಕೂರು, ಮಂಡ್ಯ, ಮೈಸೂರು ಮತ್ತು ಹಾಸನ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟಿನ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿವೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತೀರಾ ಉತ್ತಮವಾದ ಹಳ್ಳಿಕಾರ್ ರಾಸುಗಳಿರುವುದು ಕುಣಿಗಲ್, ನಾಗಮಂಗಲ, ಚನ್ನರಾಯಪಟ್ಟಣ, ಮಾಗಡಿ ಮತ್ತು ಗುಬ್ಬಿಯ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ; ಅಲ್ಲದೆ, ಚನ್ನಪಟ್ಟಣದ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇವೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಬೆರಕೆ ಅಮೃತಮಹಲ್ ಮತ್ತು ಹಳ್ಳಿಕಾರ್ ರಾಸುಗಳು ಕನಕನಪುರದಲ್ಲಿವೆ; ಒಳ್ಳೆಯ ಅಮೃತಮಹಲ್ ರಾಸುಗಳು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಹೋಗಿವೆ; ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಿಂಧಿ ರಾಸು ಮತ್ತು ಬೆರಕೆ ಸಿಂಧಿ ಇವೆ. ಹೀಗೆ ಆಯಾಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ರಾಸುಗಳು ಯಾವುವು ಎಂಬುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಈ ಬಗ್ಗೆ ತಳಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಡುವುದು ಅಗತ್ಯ. ಹಳ್ಳಿಕಾರ್ ರಾಸುಗಳ ಗುಣ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೇ ಬೇರೆರೀತಿ. ಅಮೃತಮಹಲ್ ರಾಸುಗಳ ಗುಣ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೇ ಬೇರೆರೀತಿ. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಬೆರಕೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ರೈತರಿಗೆ ಅಪಾರ ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರದವರು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಅಮೃತಮಹಲ್ ರಾಸು ಇರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಬೀಜದ ಹೋರಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಅಜ್ಜಂಪುರದಲ್ಲಿ ಈ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಖರ್ಚಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಅದರಿಂದ ಲಭಿಸುವ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದುದೇ ಆದರೆ ಶೋಚನೀಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ನಾಯತಕ್ಕ ರಾಸುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ, ಖರ್ಚಾಗತಕ್ಕ ಹಣ—ಇವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಏಕೆ ಹೀಗಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ಕಡೆಗೆ ಇಲಾಖೆಯವರು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಗಮನ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲವೆಂದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಕಡೆ ಅಮೃತಮಹಲ್ ತಳಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಕಾರ್ಯ ಕಡಿಮೆ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಹಳ್ಳಿಕಾರ್ ಜಾತಿಯ ಹಸುಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮರೀತಿಯ ಬೀಜದ ಹೋರಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಅಷ್ಟಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕುರಿಕುಪ್ಪೆ ಮತ್ತು ಹೆಸರುಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಕೆಲಸ ಹಳ್ಳಿಕಾರ್ ದನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿಲ್ಲ. ಹಳ್ಳಿಕಾರ್ ರಾಸುಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಬೀಜದ ಹೋರಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕು. ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೃತಕ ವೀರ್ಯ ಪ್ರಯೋಗ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಜಾರಿಗೆಬರುತ್ತಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಉತ್ತಮವಾದ ಬೀಜದ ಹೋರಿಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರದವರು ಒದಗಿಸಲು ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ ಈ ತಳಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಕಾರ್ಯ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಜರುಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಸಲಹೆ.

ಇನ್ನು ಕುಣಿಗಲ್ ನ್ಯಾಡ್ ಫಾರಂ ವಿಷಯ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ನ್ಯಾಡ್ ಫಾರಂನಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಕುದುರೆಗಳು ಬಹಳ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಇವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೂ ಜೂಜಾಡತಕ್ಕ ರೇಸ್ ಕ್ಲಬ್‌ನವರ ಕುದುರೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವನ್ನು ಸಾಕಿ ಜೂಜಿನ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಉತ್ಪನ್ನಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸರ್ಕಾರದವರು ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ತಾವೇ ಬಂಡವಾಳ ಹಾಕಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟರೆ ಆ ಫಾರಂನಲ್ಲಿ ಖರ್ಚುಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಆದಾಯವೂ ಸಹ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಉತ್ತಮವಾದ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲೂ ಇದೆ. ಅದನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರದವರು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ವಿನಂತಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಅಂತೂ ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದವರು ಎಷ್ಟು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಕೆಲಸಮಾಡಿದರೆ ಅಷ್ಟೂ ಪ್ರಯೋಜನ ರೈತನಿಗೆ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರ ಕಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯರಾದ ಮತ್ತು ದಕ್ಷತೆ ಇರತಕ್ಕ ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೆಲಸ ತಳಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಹೆಡಿಗ್ರೀ ಬುಲ್ಸ್ ಮಾತ್ರ ಉತ್ಪನ್ನಮಾಡಿ ರೈತರಿಗೆ ಒದಗಿಸಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಬೆರಕೆ ಬೀಳತಕ್ಕ ಹೋರಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದರಿಂದ ಬಹಳ ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. Castration of scrub bulls ಎಂದು ಹೇಳಿ ಒಂದು ಕಾನೂನೂ ಕೂಡ ಇದೆ. ಈ ಕಾನೂನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದು ಉತ್ತಮವಾದ ಹೋರಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಭೆಯ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದು ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಬಿ. ಹುಚ್ಚೇಗೌಡ. (ತುರುವೇಕೆರೆ)–ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪಶುವೈದ್ಯ ಎಲ್ಲಾಕಡೆಯೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳಬಲ್ಲೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಬಳ್ಳಾರಿ ನೋಡಿಕೊಂಡರೆ ನಮ್ಮ ದೇಶ ಇತರ ದೇಶಗಳಿಗಿಂತ ಬಹಳವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಈಗ ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಪಶುವೈದ್ಯಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಡ ಕೂಡ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಜನಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಆಸಕ್ತಿ ಇದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇದೂ ಒಂದು ನಿದರ್ಶನ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವೈದ್ಯಶಾಲೆಯೂ ಸಹ ಡೊನೇಷ್ನ್ ನಿಂದಲೇ ಆಗುತ್ತಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ವೈದ್ಯಶಾಲೆಗಳಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಾಗಿದೆ. ಈ ಮೂಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ವೈದ್ಯಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾದಮಟ್ಟಿಗೂ ಒಂದು ಪ್ಲಾನ್ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸರ್ಕಾರದವರಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ತಳಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಈಗಾಗಲೇ ತಳಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಹುಚ್ಚಮಾಸ್ತಿಗೌಡರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅಮೃತ್ ಮಹಲ್ ವಿಚಾರ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಇದು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ತಳಿ. ನಮ್ಮ ದೇಶ ಶೇಕಡ 80 ರಷ್ಟು ವ್ಯವಸಾಯಗಾರರಿರತಕ್ಕ ದೇಶ. ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ದನಗಳಿಲ್ಲದೆ ವ್ಯವಸಾಯಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಒಂದೆರಡು ಎಕರೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರತಕ್ಕ ರೈತರು 3-4 ಲಕ್ಷ ಜನ ಇದ್ದಾರೆ.

ಒಳ್ಳೆಯ ಎತ್ತುಗಳಿಲ್ಲದೆ ವ್ಯವಸಾಯಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮೊದಲು ಒಳ್ಳೆಯ ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಮಿಲಿಟರಿ ಇಲಾಖೆಯವರು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದರು. 1920ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಮಿಲಿಟರಿ ಇಲಾಖೆಯ ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸಾಯದ ಇಲಾಖೆಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಿದರು. ಕಾರಣ ಮೋಟಾರುವಗ್ಯೆರೆ ಬಂದದ್ದರಿಂದ ಅವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು. ಆಗಿನಿಂದಲೂ ಈ ಎತ್ತುಗಳು ಬಹಳ ಹೀನಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬರುತ್ತಾ ಇವೆ. ಈ ಇಲಾಖೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ 3-4 ತಲಹವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಕ್ಯಾಟಲ್ ಬ್ರೀಡಿಂಗ್ ಸ್ಟೇಷನ್ ಅಂತ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ಮತ್ತೊಂದು ಷಿಪ್ ಬ್ರೀಡಿಂಗ್ ಸ್ಟೇಷನ್ ಅಂತ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ ಈ ರೀತಿ ಒಂದು 1928ರಲ್ಲಿ ಅಜ್ಜಂಪುರದಲ್ಲಿ ಆಯಿತು, ಸೆಲ್ಫ್ ಸಪೋರ್ಟಿಂಗ್ ಆಗಿರಬೇಕೆಂದು ಕಂಡೀಷನ್ ಮೇಲೆ ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ 25 ವರ್ಷಗಳಾದರೂ ಕೂಡ ಆ ರೀತಿ ಆದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇದು ಬರೀ ಎಕ್ಸ್‌ಪೆರಿಮೆಂಟಲ್ ಫಾರಂ ಆಗಿ ಅಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ದನಗಳು ತಮ್ಮ ಸ್ವಭಾವತಃ ಇರತಕ್ಕ ಗುಣವನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ಅವಕ್ಕೆ ಏನಿದ್ದರೂ, ಒಂದು ಕಡೆ ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿ ಅಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ, ಹೊರಗಡೆ ಹೋಗಿ ಮೇವು ತಿಂದುಕೊಂಡು ಬರಬೇಕು. ಹಾಗಾದರೆ ಅವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಬರುವುದು. ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ದನಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಇದೆ. ಬೀಜದ ಹೋರಿಗಳನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕ ಒಂದು ಸ್ಕೀಂ ಅಜ್ಜಂಪುರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡಿ ಅದರಿಂದ ಏನೋ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗಿದೆ. ಹಳ್ಳಿಕಾರ ತಳಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನೂಕ್ಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಖರ್ಚು ಉಳಿತಾಯಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಮಾರ್ಗಗಳು ಇವೆ. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಿಂದೆ ಅನೇಕಸಾರಿ ಬಂದಿದೆ. ಸಾವಿರಾರು ಪಲ್ಲ ಹುರುಳಿ ಕೊಡುತ್ತೀರಿ, ಬೂಸ ಕೊಡುತ್ತೀರಿ ಅದೆಲ್ಲಾ ವ್ಯರ್ಥ. ದನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಮಾತ್ರ ಜಾಸ್ತಿ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗಿರತಕ್ಕ ಸಂಖ್ಯೆಯಾದರೂ ಇನ್ನೂ ಮುಂದೆ ಕೆಳಗೆ ಹೋಗದಹಾಗೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಸರ್ಕಾರದವರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ವೈ. ಎಂ. ಚಂದ್ರಶೇಖರಯ್ಯ (ಕಡೂರು).—ಸ್ವಾಮಿ, ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯವು ಎಷ್ಟು ಮುಖ್ಯವೋ ದನಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ಅಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು ಎಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯ ಸುಖಪಡಬೇಕಾದರೆ ಪಶು ಸಂಪತ್ತು ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ನಮ್ಮ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ದನಗಳ ಸ್ಥಿತಿ ಬಹಳ ಹಿಂದುಳಿದಿದೆ. ಶ್ರೀಮಾನ್ ಭೀಮಪ್ಪನಾಯಕರು ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮಾನ್ ಹುಚ್ಚೇಗೌಡರು ಹೇಳಿದಹಾಗೆ ಮೈಸೂರು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಎಷ್ಟು ದನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಇತ್ತೋ ಅದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆಗಿದೆ. ಕಾರಣ ಇಷ್ಟೇ. ದನಗಳಿಗೆ ಮೇಯಲಿಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಜಾಗ ಇಲ್ಲ, ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಬೀಜದ ಹೋರಿಗಳು ಇಲ್ಲ. ಹಳ್ಳಿಗಳ ಕಡೆ ತಾವು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೋದರೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ನಾನು ಅನೇಕ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಕಡೆ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯ ದನಗಳು ಸಿಕ್ಕುತ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ಜೀಸಾಯ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದಕೂಡಲೇ ಒಳ್ಳೆಯ ಬಲವಾದ ಎತ್ತುಗಳು ಇದ್ದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸಾಯ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತದೆ. ವ್ಯವಸಾಯ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಿಷೀನ್‌ಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನೂ ಕೂಡ ವ್ಯವಸಾಯಗಾರನೇ. ಸಂಸ್ಥಾನಾಮಳೆ ಅನೇಕರು ಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟರುಗಳನ್ನು ಪಯೋಗಿಸಿ ವ್ಯವಸಾಯ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಿಂದ ಅಷ್ಟು ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಭೂಮಿ ಬಹಳ ಸಡಿಲವಾಗಿ ಮಣ್ಣು ಏಳುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಒಳ್ಳೆಯ ಎತ್ತುಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡಿದರೆ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಎರಡರಷ್ಟು, ಮೂರರಷ್ಟು ಫಸಲು ಬರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಅನುಭವ. ಆರ್ಟಿಫಿಷಿಯಲ್ ಇನ್‌ಸೆಮಿನೇಷನ್ ಮೂಲಕ ತಳಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾಡುವ ಒಂದು ಪ್ರಯೋಗ ಇದೆ. ಅದರಿಂದ ಮುಂದೆ ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಅನಾಹುತವಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಏನೋ ಎಂದು ನನಗೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಹೋರಿ ಬಿಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಹುಟ್ಟತಕ್ಕ ಕರುಗಳು ಒಳ್ಳೆಯ ಶಕ್ತಿಯುತವಾಗಿದ್ದು, ಅವು ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳು ಬೆಳೆದಮೇಲೆ ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಅನುಭವದ ಮಾತು.

ಮೈಸೂರು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 29-30 ಸಾವಿರ ದನಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೀರಿ. ಈಗ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು, ಔಷಧಿಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಎಷ್ಟು ಇದೆಯೋ ಅಷ್ಟೇ ಅವಶ್ಯಕತೆ ದನಗಳಿಗೂ ಸಹ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ದನಗಳಿರತಕ್ಕ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಒಂದೊಂದು ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ಕಡೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಈ ಮಲೆನಾಡಿನ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಆದಷ್ಟು ಜಾಗ್ರತೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಪಶುವೈದ್ಯಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

*Sri A. BHEEMAPPA NAIK (Molakalmuru).—Sir, I do not propose to speak on all aspects of the subject named Veterinary except on cattle breeding and improvement of cattle. Sir, the Government of India have maintained a register to note the characteristic breed and pedigree of different kinds of cattle in India. They have given first place to Amrit Mahal of Mysore. Unfortunately in Mysore the very characteristic of Amrit Mahal cattle has been spoiled by the action of the department itself. The special feature of these cattle is, Sir, that these cattle live in the forest and bear all kinds of weather, they are accustomed to all seasonal conditions and have a characteristic of their own. It is a pride for Mysore to retain this breed. The Ajjampur Cattle Farm, Sir, has become a white elephant when compared to the expenditure that is incurred on other cattle. Out of 3,000 Amrit Mahal Cattle, only 1,000 are kept in Ajjampur Farm and the rest are in Economy Farms. Those Economy Farms cost 30 to 35 thousand whereas this one farm at Ajjampur takes away one lakh and odd. That would be most harmful. The earlier this is

(SRI A. BHEEMAPPA NAIK.)

disbanded and converted into Economy Farm it is better. The Economy Farm can be used with all advantages. If you want to conduct any research, there is a place called Hessarghatta and you can develop all the research work there. But all the 1,000 cattle cannot be handled and so they must be left to live in the forests. Now, the death rate in Ajjampur is, perhaps, 10 times the death rate in other Economy Farms. As soon as any cattle is found spoiled, they send it to the Economy Farm and the best cattle are brought here. Whenever they want breeding bulls for villagers, they bring them from Economy Farms and say they belong to Ajjampur Farm and sell them. We know it. On several occasions breeding bulls bought from the Ajjampur Farm are sent back by the villagers stating that they are useless. Sir, everyone must admit that the quality is deteriorating. Therefore I earnestly request the Minister who is a scientist by himself in this field, to look into this aspect and see that the originality of this breed is retained and the expenditure on the Ajjampur Farm is reduced to the extent that it is done in the other farms.

DR. R. NAGAN GOWDA (Minister for Agriculture).—Mr. Speaker, Sir, I will not be able to touch on all the points that have been raised but I will touch upon some of the most important points. Sri Huchmasthy Gowda pointed out that there should be better grazing facilities for cattle all over the State. That is an important thing. I may point out here that in this State we have got more grazing areas than in any other State in India. At least, almost half the State is considered as gomal or grazing ground but it must be properly made use of. He also said that we should try to grow better grass and also teach people how to grow better grasses. This is the line on which Government is also thinking. He also suggested to encourage raiyats to maintain the purity of those two important breeds, namely, Amrit Mahal and Hallikar. Sir, we are doing all that we can in this respect.

A question was raised about Kunigal Farm maintaining more mares and should itself take the benefit from the horses that are bred there. As a matter of fact, I am glad to tell you that last year the income was Rs. 10,000 over and above the expenditure. This year we expect to show an income of Rs. 45,000. It will be interesting to know that some years back we were incurring loss to the extent of Rs. 90,000 here. Sir, one of the ways of maintaining the purity of the breed is through artificial insemination. I do not know why Sri Y. M. Chandrasekhariah decried it so much. I will take some other opportunity to explain to him about the benefits of this.

The other question that was raised was about maintaining the purity of Amrit Mahal breed. Sir, the suggestions made by Hon'ble Members in this matter will be examined *in toto* and whatever changes that are needed will be made.

Then, Sir, about the dispensaries I will only say that in Mysore we have got more dispensaries than in any other part of India. I think it is the Agricultural Commission under Lord Linlithgow that suggested that we should have one dispensary for every 25 thousand cattle. We are just about reaching that stage; we have one for 29,000. But one dispensary for every 10,000, as was suggested, is rather too much. So with these words I request the Hon'ble Members to pass this demand.

MR. SPEAKER.—The question is:

"That a sum not exceeding Rs. 29,11,000 be granted to the Government to defray the charges which will come in course of payment during the year ending 31st day of March 1955, in respect of 'Veterinary Charges'."

The motion was adopted.

MR. SPEAKER.—The House will now rise and meet again at 4 P.M.

The House adjourned at Thirty Minutes past Twelve of the Clock to meet again at Four of the Clock.